

Talousarviomuutosten hyväksyminen

Kunnanhallitus 29.05.2023

Valmistelija: talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306, taloussuunnittelupäällikkö Anne Toikka, puh. 050 315 3307.

Kevään talousarviomuutokset koostuvat käyttötalouden ja rahoitusosan muutoksista. Talousarviomuutokset perustuvat talouden seurantatietoihin ja kunta-alan kesäkuusta alkaen voimaantuleviin palkankorotuksiin. Talousarviomuutokset on valmisteltu talouden vuosikellon mukaisessa aikataulussa. Valtuusto hyväksyi Laukaan kunnan talousarvion kokouksessaan 5.12.2022 § 52.

Käyttötalouden muutokset

Talousarvion käyttötalouso-sassa sitovia eriä ovat tulosityksikköjen toimintatulojen ja toimintamenojen erotus eli toimintakate.

1. Konsernihallinnossa elinkeinopalveluissa esitetään 400.000 euron vähennystä maankäytön tulospaikan tuloihin. Vallitsevan suhdanteen ja korkojen nousun seurauksena tonttien myynti ei toteudu ennakoitusti. Tonttien myyntituloista esitetään tämän vuoksi vähennettävän 300.000 euroa.

Lisäksi esitetään 100.000 euron määrärahan vähentämistä maankäyttö tulosityksikön tuloista. Vuonna 2022 maaomaisuuden myynnin tulos oli 100.000 euroa talousarviota heikompi, jonka vuoksi kunnan talousmetsistä tuloutettiin ylimääräisellä puukaupalla 100.000 euroa talousarviota enemmän (khall 31.10.2022 §224). Päätöksen yhteydessä kunnanhallitus edellytti hakkuutulojen pienentämisestä samassa suhteessa vuoden 2023 puukapoista.

Mainitut muutokset vaikuttavat toimintakatteeseen heikentävästi.

Maankäytön tulospaikan palkkakuluista esitetään vähennettäväksi 34.900 euroa. Muutos vaikuttaa toimintakatetta vahvistavasti.

Lisäksi hallintopalveluista esitetään siirrettäväksi 1.620 euroa Sivistyspalveluihin perusopetuksen tulospaikalle. Koululaisten vastaanottojuhlaa ei järjestetä, ja kouluja tuetaan rahallisella korvauksella, joka kohdistetaan heidän omaan toimintaansa tapahtuman järjestämisen sijasta. Siirrolla ei ole vaikutusta kunnan toimintakatteeseen.

Yhteensä konsernihallinnon toimintakate heikkenee muutosten seurauksena 363.480 euroa.

2. Sivistyslautakunta esittää **Hallintopalveluissa** toteutetaan toimintakulujen osalta yhteensä 3.000 euron säästötoimenpiteet, jotka kohdistuvat palvelujen ostoihin sekä tarvikkehankintoihin. Yhteensä toimintakate alittuu talousarvioon nähden 3.000 euroa.

Varhaiskasvatuspalveluissa asiakasmaksulain muutos aiheuttaa 50.000 euron maksutuottojen vähennyksen ennakoidusta. Henkilöstökuluissa sairauslomien arvioitua suurempi toteutuminen johtaa sijaiskulujen ylitykseen. Tätä varten henkilöstökuluihin tulee varata sivukuluineen 40.000 euroa lisää. Tukea tarvitsevien lasten hoidon ja ohjauksen järjestämiseen tarvitaan lisää henkilöresursseja. Tätä varten henkilöstökuluihin tulee varata sivukuluineen 80.000 euroa lisää. Henkilöstökulujen kasvua aiheuttaa myös yksityisen palveluntarjoajan toiminnan siirtyminen liikkeenluovutuksella kunnan omaksi toiminnaksi. Kunnalle siirtyviä henkilöstökuluja varten tarvitaan sivukuluineen 185.400 euroa lisää. Liikkeenluovutukseen liittyviä lisäkustannuksia syntyy myös palvelujen ostoissa mm. ruokailuista ja ICT-kuluista 40.000 euroa ja aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa 5.000 euroa. Vastaavasti liikkeenluovutusjärjestely säästää palvelurahaa, johon siihen tehtyä talousarviovarausta voidaan pienentää 370.000 eurolla. Vuokrien osalta lisäyksiä pitää tehdä liikkeenluovutusten alaisten päiväkotien sekä Kuhanmäen päiväkodin tilojen vuokrien korotusten takia 57.000 euroa. Yhteensä toimintakate ylittyy talousarvioon nähden 87.400 euroa.

Perusopetuspalveluissa saatiin opetus- ja kulttuuriministeriön opetuksen järjestämisen tasa-arvon edistämiseen kohdennettua valtionavustusta 186.000 euroa vähemmän, kuin talousarvioon oli suunniteltu. Opetusministeriöstä saadun selvityksen mukaan Laukaan työllisyystilanne oli parantunut aiemmista tarkasteluvuosista niin paljon, että myöntämisen perusteena olevien indikaattorien mukaan Laukaan saama avustus oli vain 64.000 euroa. Tuloissa voidaan kuitenkin ennakoida, että vuoden aikana hyvinvointialueelta voidaan laskuttaa erityislasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä solmitun sopimuksen perusteella tuloja 200.000 euroa, joita ei ole budjetoitu talousarvioon. Lisäksi sairauspoissaolojen kasvamisen takia voidaan arvioida, että sairausvakuutuskorvauksia saadaan 25.000 euroa suunniteltua enemmän.

Perusopetuksen henkilöstökuluissa sairauslomien arvioitua suurempi toteutuminen johtaa sijaiskulujen ylitykseen. Tätä varten henkilöstökuluihin tulee varata sivukuluineen 140.000 euroa lisää. Perusopetuksen järjestämisen, oppimisen tuen järjestämisen sekä valmistavan opetuksen järjestämisen takaamiseksi vuoden 2023

loppuun asti tulee henkilöstökuluihin lisätä sivukuluineen 190.000 euroa lisää.

Palvelujen ostoissa perusopetuksessa voidaan tehdä 20.000 euron säästötoimenpiteet, jotka kohdistuvat asiantuntijapalveluihin, postikuluihin, koneiden ja laitteiden kunnossapitoon sekä majoitus- ja ravitsemuskuluihin. Lisäksi kalusto- ja hoitotarvikehankinnoista voidaan tehdä 33.000 euron säästö. Yhteensä perusopetuspalveluiden tuotot lisääntyvät 39.000 euroa ja toimintakulut lisääntyvät 277.000 euroa. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden ylittyy 238.000 euroa.

Lukion henkilöstökuluissa voidaan tehdä säästöä 15 kurssin edestä 52.000 euroa, kun kurseja jätetään toteuttamatta, ja osa järjestetään saadulla hankerahoituksella. Lisäksi tarvikehankinnoissa voidaan säästää 10.000 euroa. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden alittuu 62.000 euroa.

Kansalaisopiston toimintatuotoissa vuodelle 2023 budjetoidusta LAKE – hankkeesta siirtyy 10.000 euroa vuodelle 2024 ja tämä heikentää tämän vuoden ennakoitua talousarviota. Säästöinä kansalaisopistossa palvelujen ostoissa karsitaan 1.500 euroa painatuksista ja ilmoituksista. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden ylittyy 8.500 euroa.

Kirjastopalveluissa toimintatuottoja on kertymässä 1.700 euroa ennakoitua enemmän. Henkilöstökuluissa on tulossa palkkatuesta tuloja 2.600 euroa ja säästöjä sijaiskulujen ja aukioloaikojen supistamisten myötä yhteensä 27.000 euroa. Lisäksi palvelujen ostoissa voidaan säästää 2.600 euroa painatuksista, koulutus- ja kulttuuripalveluista sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluista ja 7.400 euroa kirjallisuudesta ja kalustosta. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden alittuu 41.300 euroa.

Vapaa-aikapalveluissa toimintatuotot ovat toteutumassa 20.000 euroa talousarviota paremmin. Lisäksi henkilöstökuluissa toteutetaan 20.000 euron vähennys, joka kohdistuu vattipajan määräaikaisen henkilöstön vähentämiseen. Palvelujen ostoissa säästö on 15.000 euroa. Vapaa-aikapalveluiden hankintoja karsitaan 15.000 euroa ja avustuksissa luovutaan 3.000 euron jäähallivastuksesta jolla on hankittu Peurungan jäähallista kaikille avoimia yleisöluisteluvuoroja. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden alittuu 73.000 euroa.

HyPen toimintayksikössä toimintatuottoja on tulossa yhteensä 75.000 euroa hankkeiden valtionavustuksista. Henkilöstökuluihin on kuitenkin tehtävä näiden käynnistettävien hankkeiden myötä 83.000 euron lisäys ja palveluiden ostoihin 9.600 euron lisäys. HyPessä säästöjä saadaan yhteensä 2.000 euroa palveluiden ostojen ja toimistokulujen karsinnasta. Yhteensä toimintakate talousarvioon nähden ylittyy 15.600 euroa.

Yhteensä sivistyspalveluiden kaikki talousarviomuutokset huomioiden sivistyspalveluiden käyttötalouden toimintakate 2023 heikkenee esitetyillä muutoksilla 170.200 euroa.

Lisäksi talousarvion investointiosan tekstiosioon esitetään seuraavaa lisäystä:

Vapaa-aikapalvelut Leppäveden liikuntapuiston yleisurheilu- ja tenniskenttien investointihankkeelle on varattu vuoden 2023 talousarviossa vuodelle 2023 225.000 euroa ja vuodelle 2024 250.000 euroa. Hanke on saanut valtionavustusta 150.000 euroa. Lisäyksenä talousarvion investointiosan lukuun 4.2.2 kirjataan, että Leppäveden liikuntapuiston yleisurheilu- ja tenniskenttien investointihankkeen kokonaiskustannukset jakautuvat joustavasti vuosien 2022-2024 välillä siten, että kokonaiskustannukset ovat suunnitelman mukaisesti 575.000 euroa, joista valtionavustusta 150.000 euroa (avustuksen käyttöaika 1.1.2022- 31.12.2024). Stadionalueen suunnitellut kustannukset ovat 470.000 euroa ja tenniskenttien 105.000 euroa. Investointikokonaisuus on laaja ja sisältää runsaasti eri työvaiheita (kilpailutukset, urakoitsijat ja eri toimijat) ja sen toteutumisaikataulu riippuu näin ollen monesta tekijästä.

Edellä kuvatussa sivistyslautakunnan hyväksymässä talousarviomuutosesityksessä esitetään henkilöstökustannusten ylitysriskien kattamiseen varhaiskasvatukseen 120.000 euroa lisäystä. Perusopetukseen esitettiin 330.000 euroa lisäystä. Sivistyslautakunnan kokonaisesitys sisälsi sopeutusta niin, että toimintakatteen kokonaisheikennys oli 170.200 euroa. Sivistyslautakunnan hyväksymän talousarviomuutosesityksen valmistelun jälkeen on havaittu uusia lisämäärärahatarpeita henkilöstökustannusten osalta.

Henkilösivukulujen osalta talousarvion toteuman seurannassa on havaittu alibudjetointi, joka on suuruudeltaan 490.000 euroa, josta 400.000 euroa kohdistuu perusopetukseen ja 90.000 euroa varhaiskasvatukseen.

Henkilöstökustannusten tarkastuslaskennassa on lisäksi havaittu, että perusopetuksen palkkakustannukset olisivat ylittymässä 140.000 euroa sivistyslautakunnan esitykseen verrattuna. Ylitykset johtuvat työsuhteisten ja sijaisten palkkakustannusten ylityksistä.

Varhaiskasvatuksen osalta palkkakustannukset olisivat ylittymässä 310.000 eurolla sivistyslautakunnan esitykseen verrattuna.

Edellä mainitut tarkastelut eivät sisällä varausta kesäkuussa toteutettavien kunta-alan palkankorotusten kattamiseen.

Palkankorotusten vaikutus on edellä mainittujen lisäksi varhaiskasvatuksessa 267.500 euroa ja perusopetuksessa 627.000 euroa.

Yhteensä perusopetuksen lisämäärärahaatarve henkilöstökustannuksiin sivistyslautakunnan esityksen lisäksi on 1.167.000 euroa ja varhaiskasvatuksen 667.500 euroa. Lisäksi hallintopalveluista esitetään siirrettäväksi 1620 euroa perusopetukseen. Koululaisten vastaanottojuhlaa ei järjestetä, ja kouluja tuetaan rahallisella korvauksella, joka kohdistetaan heidän omaan toimintaansa tapahtuman järjestämisen sijasta. Siirrolla ei ole vaikutusta kunnan toimintakatteeseen.

Sivistyspalveluiden muiden tulosyksiköiden osalta henkilöstökustannusten ei ennakoida ylittävän palkankorotusten vuoksi. Yhtensä sivistyspalveluiden toimintakate heikkenee 2.006.320 euroa.

Rahoitusosan muutokset

Talousarvion rahoitusosassa sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoituserät ja suunnitelman mukaiset poistot

Vuoden 2023 verotuloarviota esitetään korotettavan 1.108.600 euroa. Korotus kohdistuu 658.600 euron osalta kunnan tuloveroihin ja 450.000 euron osalta kiinteistöveroihin. Verotuloarvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikon ennakoimaan verotulon määrään.

Valtionosuuksissa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin tilille 5700 esitetään 220.000 euron menojen lisäystä. Arvio perustuu Kuntaliiton toukokuussa päivitettyyn valtionosuuslaskelmaan.

Rahoitusosan muutokset parantavat kunnan vuosikatetta 888.600 euroa.

Sopeutustoimenpiteet

Edellä mainittujen muutosten jälkeen tilikauden tulos painuisi 1 miljoonaa euroa alijäämäiseksi ja kertyneen alijäämän määrä kasvaisi 3,7 miljoonaan euroon. Tästä johtuen esitetään loppuvuodeksi edellä mainittujen talousarviomuutosten lisäksi 1 miljoonan euron sopeutustoimenpiteitä, jolla vuoden 2023 talous tasapainotetaan siten, että tilikauden tulos muodostuu nollaksi euroksi.

Esitetään, että sopeutustoimenpiteet tehdään 300.000 euron osalta käyttötalouden menoja karsimalla tai vastaavasti tuloja lisäämällä, 400.000 euron osalta omaisuutta myymällä ja 300.000 euron osalta poistoja pienentämällä.

Käyttötalouden sopeutus esitetään kohdennettavan seuraavasti:

Konsernihallinto	40.000 euroa
Sivistyspalvelut	180.000 euroa
Tekniset palvelut	80.000 euroa
Yhteensä	300.000 euroa

Sopeutuksen toteuttamiseksi kunnanhallitus käynnistää omaisuuden myyntiselvityksiä. Selvitykset koskevat vuoden 2023 talouden sopeuttamisen lisäksi suunnitelmakauden 2024-2027 sopeutuksia ja talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Talouden sopeuttamistarve vuosina 2023-2027 on merkittävä ja omaisuuden myynnit ovat yksi tapa vahvistaa kunnan tasetta. Omaisuuden myynnillä tavoitellaan vähintään 400.000 euron tulosvaikutusta vuodelle 2023. Omaisuuden myynti voi kohdistua Sote-kiinteistöihin, muihin kiinteistöihin, metsätiloihin, metsän hakkuuseen tai osakeomistuksiin. Tulosvaikutus voi olla tavoitetta korkeampi, mikäli näyttää tarkoituksenmukaiselta toteuttaa suunnitelmakautta koskeva kertaluontoinen suurempi sopeutus. Hallintosäännön mukaan omaisuuden luovuttamisesta päättää kunnanhallitus valtuuston antamien perusteiden mukaisesti.

Vuoden 2023 poistoennuste on laskettu uudelleen vuoden 2022 investointien toteuduttua 4,0 miljoonaa euroa talousarviota pienempinä. Suunnitelman mukaisten poistojen määrää esitetään vähennettävän 300.000 euroa.

Sopeutustoimenpiteiden toimeenpanosta päättävät lautakunnat ja konsernihallinnon osalta kunnanhallitus, jotka käsittelevät oman vastuualueensa sopeutussuunnitelmat ja hyväksyvät ne osaksi käyttösuunnitelmaansa kesäkuun loppuun mennessä.

Talousarvion kokonaisuus muutosten jälkeen

Esitettyjen talousarviomuutosten ja sopeutusten jälkeen kunnan toimintakate heikkenee 1,7 miljoonaa euroa. Verorahoitukseen ja poistoihin esitettävien talousarviomuutosten jälkeen vuosikate heikkenee 481.200 euroa, jolloin tilikauden tulokseksi muodostuu 0 euroa. Kertynyt alijäämä tilikauden jälkeen pysyy 2,7 miljoonaa euroa alijäämäisenä.

Rahoituslaskelmassa sitovia eriä ovat antolainojen lisäys, antolainojen vähennys sekä lainakannan muutokset. Esitettyjen talousarviomuutosten seurauksena tilikauden lainakanta lisääntyy 781.200 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Lainakanta kasvaa tilikaudella yhteensä 2,8 miljoonaa euroa ollen vuoden lopussa 111,8 miljoonaa euroa eli 5955 euroa asukasta kohden.

Pöytäkirjaan liitetään erittely talousarviomuutoksista, talousarviomuutosten vaikutuksista tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan sekä pöytäkirjanote sivistyslautakunnan muutosesityksestä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen						
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää, että valtuusto hyväksyy edellä kuvatut ja liitteenä esitetyt talousaviomuutokset vuoden 2023 talousarvioon. Kunnanhallitus edellyttää lautakuntia hyväksymään muutetun talousarvion mukaiset käyttösuunnitelmat 30.6.2023 mennessä.						
Päätös	Anna-Mari Pylkäs esitti kunnanjohtajan esityksen hyväksymistä sillä muutoksella, että käyttötalouden sopeutusohjelman kohdennuksiin tehdään seuraavat muutokset: sivistyspalvelut 150 000 euroa ja tekniset palvelut 110 000 euroa. Ilkka Tiihonen ja Leena Kautto-Koukka kannattivat esitystä. Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu esitys ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Suoritetaan sähköinen äänestys siten, että ne jotka kannattavat kunnanjohtajan esitystä äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat Anna-Mari Pylkkään esitystä äänestävät "EI". Suoritettussa äänestyksessä annettiin seitsemän (7) "JAA" ääntä, neljä (4) "EI" ääntä. Puheenjohtaja totesi kunnanjohtajan esityksen tulleen kunnanhallituksen päätökseksi.						
Valtuusto 05.06.2023 § 20 272/02.02.00.02/2023							
Päätös	Kokoomuksen valtuustoryhmä esitti, että käyttötalouden sopeutukseen tehdään seuraavat lisäykset jo esitetyn sopeutuksen lisäksi: <table> <tr> <td>Konsernihallinto</td><td>64.000 euroa</td></tr> <tr> <td>Sivistyspalvelut</td><td>288.000 euroa</td></tr> <tr> <td>Tekniset palvelut</td><td>128.000 euroa.</td></tr> </table> Amanda Vilhunen, Joona Hintikka, Johanna Vikki ja Arto Åkerman kannattivat esitystä. Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu esitys ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Suoritetaan sähköinen äänestys siten, että ne jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat kokoomuksen valtuustoryhmän esitystä äänestävät "EI". Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 24 "JAA" ääntä ja 18 "EI" ääntä. Puheenjohtaja totesi kunnanhallituksen esityksen tulleen valtuuston päätökseksi.	Konsernihallinto	64.000 euroa	Sivistyspalvelut	288.000 euroa	Tekniset palvelut	128.000 euroa.
Konsernihallinto	64.000 euroa						
Sivistyspalvelut	288.000 euroa						
Tekniset palvelut	128.000 euroa.						